

AKCÍZY

Právní regulace selektivních daní ze spotřeby

Dana Šramková

(zpracováno za využití prezentace doc. Petra Mrkývky)

Akcíz

- Proč raději „akcíz“ než „spotřební daň“
- „spotřební daň“ – zavádějící termín
- v podstatě „spotřeba statku“ je předmětem také DPH.
- Původ – že by „Excise Duty“

Definice akcí

- selektivní spotřební daně uvalené na **vybrané výrobky** navíc vedle všeobecné spotřební daně zvyšující daňové zatížení vybraných komodit
- všeobecná spotřební daň = v podmínkách EU daň z přidané hodnoty (DPH, VAT, PTU, MwSt

Kritéria selekce výrobku

- fiskální záměry
- politická hlediska
- regulace spotřeby
- trvalá spotřeba
- luxus
- škodlivost

Členění států podle soustav akcízů

KATEGORIE

- zdanění **omezené** (do 10 komodit) **ČR**
- zdanění **střední** (15 -30) **Polsko**
- zdanění **široké** (nad 30) **USA***

*****) Pozn.: USA uplatňují daň z obratu (v ČR do 31.12.1992)

Exkurs do historie

- dvojí konstrukce
- 1. Finanční monopoly
- 2. Fabrikátové daně

Finanční monopol

- soustředění výroby nebo prodeje vybrané komodity do státních rukou
- ceny stanoví stát tak, aby rozdíl mezi nimi a náklady kryl jednak daň a jednak podnikatelský zisk
- monopolní dávka – při přenesení produkce státem na jiný subjekt
- ztratil význam po nacionalizaci (1945 – 1948)

Příklady finančních monopolů (1946)

- **lihový** (např. zákon č. 95/1888 ř.z., 86/1932 Sb.z.n.)
- **tabákový** (Celní a monopolní řád z roku 1835; monopol zrušen zákonem č. 303/1993 Sb.)
- **výbušných látek** (zákon č. 414/1919 Sb. z.n.)
- **solní** (CMŘ, zákon č. 326/1921 Sb.z.n.)
- **umělých sladidel** (270/1937 Sb.z.n.)

Fabrikátová daň

- blízká konstrukce současným spotřebním daním
- zatížení již hotových výrobků
- daně výrobní – daně polotovarové – daně surovinové *význam pro konstrukci daně z obratu*

Příklady fabrikátových daní

- cukr
- droždí
- kyselina octová
- minerální oleje
- pivo
- šumivá vína
- umělé jedlé tuky
- uhlí
- zapalovadla
- žárovky
- víno, mošty a ovocné šťávy
- maso
- cigaretový papír

Reinkaranace akcízů

KONEC

- zavedením daně z obratu
- zákon č. 73/1952 Sb. (zrušen zákonem 588/1992 Sb.)

OBNOVA

- daňová reforma 1992-1993
- zákon č. 212/1992 Sb., o soustavě daní (zrušen zákonem č. 353/2003 Sb.)
- zákon č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních (zrušen zákonem č. 353/2003 Sb.)

EVROPEIZACE 2004

- zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních
- zákon č. 216/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů

**Právní
regulace
akcízů**

Právo EU

Vnitrostátní
právo

Předmět akcí

Zdanění podléhají zákonem stanovené operace související s vybranými výrobky:

- Výroba vybraných výrobků v EU
- Propuštění výrobků z daňového skladu
- Dovoz na daňové (celní) území EU

Charakteristika právní regulace akcízů

- zvláštní subsystém regulující nepřímé/obratové daně – DPH, SpD, ED, Clo
- těsná provázanost s právem EU
- instituty blízké nebo totožné s právní úpravou cel a celnictví
- využití celní správy etc.

Vztah k DPH

- základ daně z přidané hodnoty zahrnuje i případný **akcíz** ---┘
↓
- Cena bez daně + **SpD** + DPH → cena pro spotřebitele

Akcízy v EU

akcízy

harmonizované

- tabák a tabákové výrobky
- alkoholické nápoje (lihoviny, pivo, víno)
- minerální oleje
- energie

akcízy

neharmonizované

ostatní např.

- automobily
- kožeštinové výrobky
- střelné zbraně
- hrací karty, rulety ...

Základní princip harmonizovaných akcízů

- jednorázově odváděná
- jednotková daň (krom tabáku-kombinace pevné sazby a %)
- nevratná (relativně)
- moment zdanění – režim volný oběh (konečný spotřebitel) ► zdaňuje se ve státě konečné spotřeby

Harmonizace akcíů v EU

- Směrnice stanoví:
 - které výrobky musí podléhat spotřebním daním a
 - tzv. minimální sazby daně.
- Minimální sazba daně
 - Olovnatý benzín 421 EUR/1000 l
 - Bezolvnatý benzín 359 EUR/1000 l
 - Pivo na stupeň Plató 0,748 EUR
 - Pivo na stupeň alkoholu 1,87 EUR
 - Etylalkohol 550 EUR/1 hl
 - Tiché a šumivé víno 0 EUR/1 hl
 - Cigarety 57 % z prodejní ceny

Unijní
regulace
akcíů

Informace

2008/118/EC

2073/2004/EC

Horizontální
směrnice

92/12/EEC

2008/118/

Strukturální
směrnice

92/81/EEC

72/464/EEC

79/32/EEC

95/59/EEC

92/83/EEC

Směrnice
o sazbách

92/82/EEC

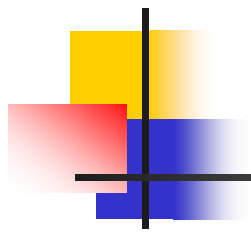
2003/96/EEC

92/79/EEC

92/80/EEC

2002/10/EEC

92/84/EEC

Poznámka

Na úrovni práva EU - směrnice:

- povinnost přijmout systém harmonizovaných akcí MO-T-L-P-V

Směrnice č. 2003/96/EEC ze dne 27. října 2003, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny

-
- jiné (neharmonizované) mohou existovat jen za podmínky, že nevyžadují hraniční kontrolu nebo další dodatečné náklady mezinárodního obchodu – *zákaz diskriminace*
 - sjednané výjimky

Soustava akcí v ČR

1993 – 2003

- uhlovodíková paliva a maziva
- líh
- pivo
- víno
- tabákové výrobky

od 2004

- minerální oleje
- líh
- pivo
- víno a meziprodukty
- tabákové výrobky
- surový tabák (od 2015)
- zahř. tab. vyr. (od 2019)

+ od 2008

- zemní plyn a některé další plyny
- pevná paliva
- elektřina

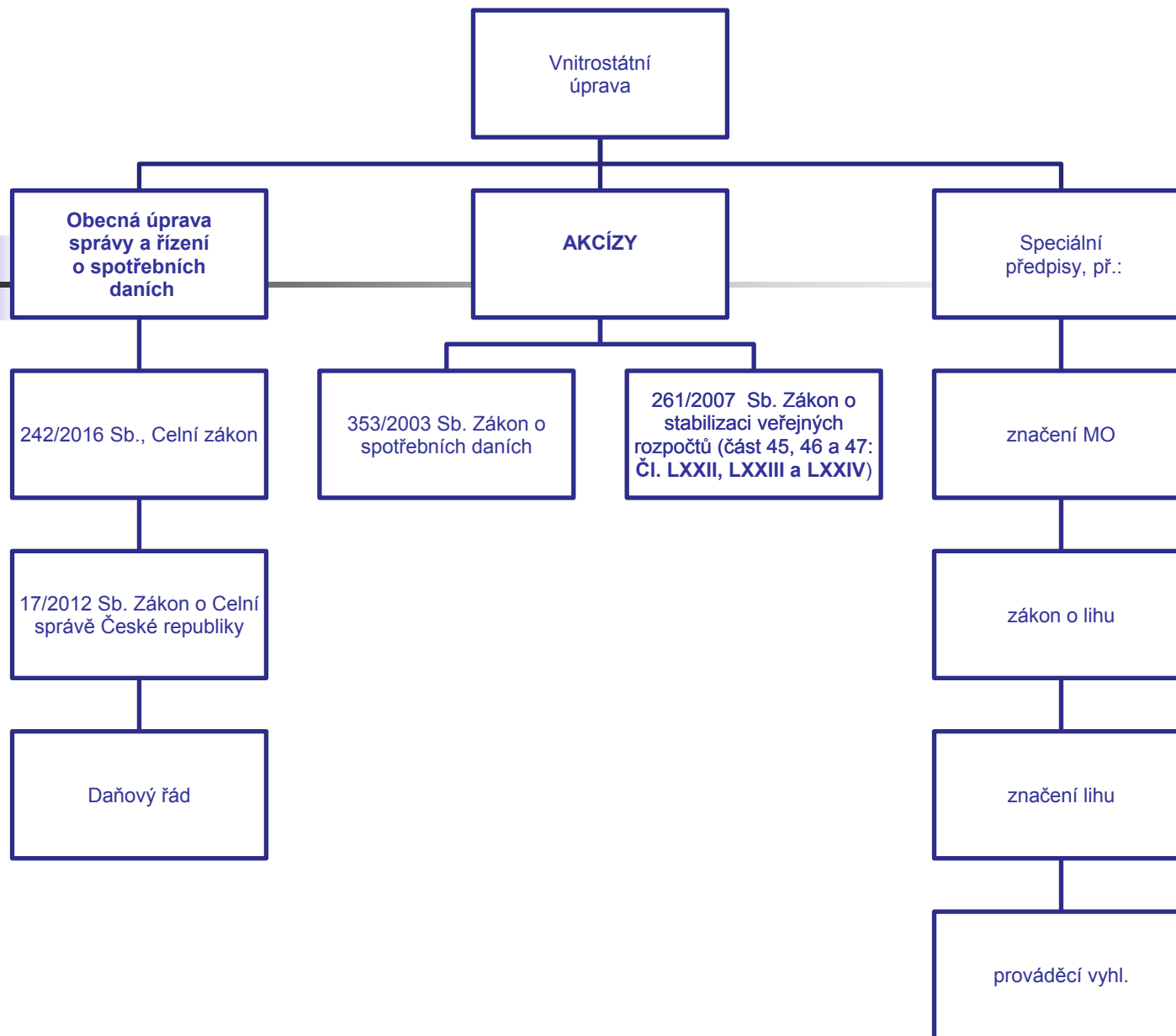
Od 1. 4. 2019

■ Zdanění zahřívaných tabákových výrobků

- Zdanění na váhu, se sazbou daně ve stejné výši jako je u tabáku ke kouření.
- U IQOS apod. je nižší hmotnost zahřívaného tabáku než u běžných cigaret - bude tedy i nižší daň (dle MF je to tak v pořádku, protože je méně škodlivé)

MF:

- „Zavádíme spotřební daň na tzv. bezdýmové cigarety.“
- Zatím není harmonizovaná: „EU chystá jednotnou úpravu, ale táhne se to.“

Daňový subjekt

- Plátce daně:
 - PO nebo FO specifikovaná v § 4 ZSpD:
 - provozovatel daňového skladu, oprávněný příjemce, daňový zástupce nebo výrobce, kterému vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit v souvislosti s uvedením vybraných výrobků do volného daňového oběhu, nebo v souvislosti se ztrátou nebo zničením anebo jiným znehodnocením vybraných výrobků v režimu podmíněného osvobození od daně;
 - osoba, jíž vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit např. při dovozu či v dalších případech uvedených v § 4/1 /b ZSpD
 - ...

Předmět daně

- vybrané výrobky na daňovém území Evropské unie vyrobené nebo na daňové území Evropské unie dovezené

Základ daně a sazba

- $\text{Daň} = \text{základ daně} \times \text{sazba daně}$
- Základ daně:
 - Litry, hektolitry, tuny
 - Kombinace ks nebo kg + cena (tabák. výrobky)
- Sazba:
 - Pevná (Kč/hl)
 - Kombinace pevné a % (tabákové výrobky)

Korekční prvek - osvobození

Za splnění stanovených kritérií např.

- Příležitostný dovoz (v osobních zavazadlech cestujícího)
- Nákup bez daně za stavu ohrožení státu a válečného stavu
- Dovoz EU-ČR pro NATO
- Dovoz z 3.zemí při osvobozená od DPH (i dovoz mezin.org.)

Režim podmíněného osvobození vv od daně:

- Umístění vv v daňovém skladu (§ 3 písm. f)
- Doprava vv za podmínek stanovených pro dopravu a vývoz (§24 až 27f).

Prodej za ceny bez daně

- Prodej VV fyzické osobě při jejím bezprostředním výstupu z daň. území EU pouze
 - na základě pravomocného povolení k prodeji za ceny bez daně,
 - ve vymezené části tranzit. prostoru mezin. letiště nebo na palubě letadla během letu
 - po ověření, že její cílová stanice je ve třetí zemi nebo na třetím území.
 - VV lze dodat na letiště či palubu jen v režimu podmíněného osvobození od daně
 - Místně příslušným správcem daně správce daně místně příslušný mezinárodnímu letišti.
- Držitel povolení k prodeji za ceny bez daně je povinen zajistit, aby při prodeji vybraných výrobků bylo na prodejním dokladu vyznačeno:
 - číslo letu,
 - druh vybraných výrobků,
 - množství vybraných výrobků a
 - cena.

Správa SpD

- Zdaňovací období
 - kalendářní měsíc (s výjimkou dovážených vybraných výrobků)
- Podání DP:
 - samostatně za každou daň do 25. dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém tato povinnost vznikla
- Splatnost:
 - do 40. dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit, pokud tento ZSpD nestanoví jinak:
 - Lih: 55 dnů po skončení zdaňovacího období
 - Tabák: Daň je zaplácena použitím tabákové nálepky

Daň z minerálních olejů

Daň z lihu

Daň z piva

Daň z vína a meziproduktů

Daň z tabákových výrobků

Daň ze surového tabáku (od 1.7.2015)

Sazby daně - příklady

Předmět daně	Sazba daně v Kč
Motorové benzíny s obsahem olova do 0,013 g/l	12 840 Kč za 1 000 l
Motorové benzíny s obsahem olova nad 0,013 g/l	13 710 Kč za 1 000
Líh obsažený ve výrobcích pod nomenklaturou č. 2207, 2208 a ostatní	28 500 Kč/hl etanolu
Ovocné destiláty z pěstitelského pálení do 30 l etanolu/pěstitel/výrobní období	14 300/Kč/hl etanolu
Pivo	32 Kč/hl za každé celé hmotnostní procento extraktu původní mladiny (pro malé pivovary je sazba snížena podle objemu výroby v hl)
Šumivá vína a meziprodukty	2 340 Kč/hl
Tichá vína	0 Kč/hl
Cigarety (sazby od 1.1.2018)	1,46 Kč/ks + 27% z ceny pro konečného spotřebitele, nejméně však 2,63 Kč/ks
Tabák ke kouření	2 236 Kč/kg
Surový tabák	ve výši sazby SpD z tabáku ke kouření

Od 1.1.2008

+ ENERGETICKÉ DANĚ
„ekologické daně“ ... Ehm...

Daň ze zemního plynu a dalších plynů

Daň z pevných paliv

Daň z elektřiny

Správa energetických daní

Pro všechny tři daně platí:

- Zdaňovací období
 - kalendářní měsíc
- Podání DP:
 - do 25. dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém tato povinnost vznikla
- Splatnost:
 - Ve lhůtě pro podání DP, tedy do 25. dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém tato povinnost vznikla

Shrnutí obecné:

■ Nepřímé daně

- Daňové břemeno zpravidla nedopadá na plátce, ale na spotřebitele
- Na rozdíl od DPH ale zpravidla vybírány na jednom stupni (u výrobce/dovozce)

■ Význam

- Poměrně stabilní příjem státního rozpočtu
- Omezení spotřeby produktů škodlivých zdraví či živ.pro.